

Indledning

Digtet *Dies irae* er opbygget i strofer på hver 3 verselinjer, der rimer indbyrdes. Hver verselinje indeholder 8 stavelser, der fordeler sig på 4 trochæer. En trochæ består af en betonet og en ubetonet stavelse. Anvendelsen af trochæer giver digtet en alvorlig og uafvendelig karakter, der svarer godt til dets indhold.

Digtet indeholder en del verbalformer i futurum, dels almindelig futurum og dels perifrastisk futurum, dvs. en futurum, der er sammensat af et futurum participium og en form af verbet *sum*, f.eks. *venturus est* i strofe 2. Begge former for futurum gengives bedst med et *vil* eller *skal* på dansk. Desuden anvendes ren futurum participium f.eks. *discussurus* i strofe 2, som kan oversættes med "for at ransage".

Alle paragrafhenvvisninger er til Povl Hyllested og Ulf Østergaard, *Latinsk grammatik*, Gyldendal 1972.

Gloser og noter

- dies**, m/f 3, dag
ira, f 1, vrede
- 1 **solvo solvi solutum solvere**, 3, løser, opløser
saeculum, n 2, århundrede, verden; saeculum = saeculum
favilla, f 1, gloende aske, gløder
testis -is, m/f 3, et vidne
David, ubøjeligt hebræisk navn; David var den store kongeprofet i Det gamle Testamente; *teste David* (abs. abl), "med David som vidne"
cum, præp. m. abl., sammen med, med
Sibylla, f 1, Σίβυλλα, navn på den store sandsigerske hos grækerne og romerne, der havde profeteret om hele verdens fremtid og afslutning
- 2 **quantus**, interr. pron., hvor stor; se § 53
tremor -oris, m 3, gysen
est futurus eller *futurus est*, en perifrastisk futurum af verbet *sum*, "skal der være", "vil der blive"
quando, konj., når
iudex -icis, m 3, dommer
cunctus, adj., hel, al
strictus, adj., omhyggelig, nøjeregnende
dis-cutio -cussi -cussum -cutere, 3, sønderdeler, ransager
- 3 **tuba**, f 1, basun
mirus, adj., forunderlig, sælsom
spargo sparsi sparsum spargere, 3, spreder
sonus, m 2, lyd
sepulcrum, n 2, grav
regio -onis, f 3, egn, land
cogo coegi coactum cogere, 3, samler
omnis -e, adj., hel, al
thronus, m 2, θρόνος, ophøjet sæde, trone
- 4 **mors mortis**, f 3, død
- stupeo stupui -- stupere**, 2, standser, stivner
re-surgo -surrexi -surrectum -surgere, 3, rejser mig igen, opstår
creatura, f 1, skabning, mennesket
iudico, 1, dømmer
re-spondeo -spondi -sponsum -spondere, 2, svarer (med dativ)
- 5 **scribo**, 3, skriver
pro-fero -tuli -latum -ferre, 3, fører frem
totus, adj., hel, al
con-tineo -tinui -tentum -tinere, 2, indeholder
unde, rel. adv., hvorfra
mundus, m 2, verden
- 6 **ergo**, adv., altså
sedeo sedi sessum sedere, 2 sidder, tager plads
quis-quis, rel. pron., enhver som, alt som; se § 48,1
lateo latui -- latere, 2, er skjult
ap-pareo, 2, kommer til syne, viser mig
nihil, indef. pron. i n, intet; se § 51,2; *nil = nihil*
in-ultus, adj., uhævnet, ustraffet
re-maneo, 2, forbliver
- 7 **quid**, se § 46
sum ... dicturus = dicturus sum, perifrastisk futurum dannet af verbet *dico*
miser -era -erum, adj., ulykkelig, stakkel
tunc, adv., så
patronus, m 2, faderlig beskytter, en beskytter, en hjælper
rogo, 1, beder om hjælp, kalder til hjælp
vix, adv., næppe
iustus, adj., retfærdig
securus, adj., sikker
- 8 **tremendus**, adj., frygtelig
maiestas -atis, f 3, højhed; *rex tremendae mai-*

- estatis* (genitiv), konge af frygtelig højhed, dvs. "frygteligt høje konge"; om beskrivende genitiv se § 143
- salvo**, 1, frelser; bemærk, at verbet *salvo* anvendes i 3 forskellige former indenfor samme strofe
- gratis**, adv., uden modydelse, uden gengæld
- fons fontis**, m 3, kilde
- pietas -atis**, f 3, godhed
- 9 **re-cordor**, 1 dep., husker
- Iesu** er vokativ af *Iesus* (hebræisk navn)
- pius**, adj., god
- quod**, konj., at
- causa**, f 1, grund, årsag til (med genitiv)
- via**, f 1, vej; hér i overført betydning om Jesu liv på jorden
- per-do -didi -ditum -ditum**, 3, ødelægger, fortæller
- 10 **quaero quaesivi quaesitum quaerere**, 3, søger
- sedisti**, se noterne til strofe 6
- lassus**, adj., træt
- red-imo -emi -emptum -emere**, 3, løskøber, frelser
- crux crucis**, f 3, kors
- patior passus sum pati**, 3 dep., lider, lider på
- tantus**, dem. pron., så stor
- labor -oris**, m 3, besvær, arbejde
- cassus**, adj., forgæves
- 11 **ultio -onis**, f 3, hævn
- donum**, n 2, gave
- facio feci factum facere**, 3, gør, giver; *fac* er imperativ uden *-e*
- re-missio -onis**, f 3, tilgivelse
- 12 **in-gemisco -gemui -- -gemiscere**, 3, sukker, støner
- tamquam**, konj., ligesom, som
- reus**, adj., skyldig
- culpa**, f 1, skyld, synd
- rubeo rubui -- rubere**, 2 er rød, rødmer
- vultus**, m 4, ansigt
- supplico**, 1, bønfaller
- parco pepercit parsum parcere**, 3, skåner (med dativ)
- 13 **Maria**, f 1, hebræisk kivenavn, hér tænkes på synderinden Maria Magdalene
- ab-solvo -solvi -solutum -solvere**, 3, befrier, tilgiver
- latro -onis**, m 3, røver
- ex-audio**, 4, bønhører
- quoque**, adv., også
- spes**, f 5, håb
- do dedi datum dare**, 1, giver
- 14 **prex precis**, f 3, bøn
- dignus**, adj., værdig
- benignus**, adj., venlig
- perennis -e**, adj., evig
- cremo**, 1, brænder
- ignis -is**, m 3, ild
- 15 **ovis -is**, f 3, får
- prae-sto -stiti -stitum -stare**, 1, stiller foran, giver
- haedus**, m 2, buk
- sequestro**, 1, adskiller
- statuo**, 3, stiller
- pars partis**, f 3, del, side
- dexter -tra -trum**, adj., højre
- 16 **con-futo**, 1, afviser
- male-dictus**, adj., forbandet
- flamma**, f 1, flamme
- acer acris acre**, adj., skarp, voldsom; se § 30
- ad-dico**, 3 tilsiger, overgiver; *confutatis ... maledictis ... addictis*, "når de forbandede er afvist og overgivet til ... "; om absolut ablativ se § 178
- voco**, 1, kalder, hidkalder
- bene-dictus**, adj., velsignet
- 17 **oro**, 1, beder
- supplex -icis**, adj., bønfallende
- ac-clinis -e**, adj., ydmyg
- cor cordis**, n 3, hjerte
- con-tero -trivi -tritum -terere**, 3 sønderknuser
- quasi**, konj., ligesom
- cinis -eris**, n 3, aske
- gero gessi gestum gerere**, 3, bærer, drager
- cura**, f 1, omsorg, omsorg for (med obj. gen., se § 138)
- finis -is**, m 3, afslutning
- 18 **lacrimosus**, adj., tårefuld, fuld af gråd
- homo -inis**, m 3, menneske
- reus**, adj., skyldig, syndefuld
- 19 **dono**, 1, giver
- requies**, f 5, hvile